

A Pécsi Ítéltábla Pécsett, a 2012. évi január hó 6. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A másodfokú bíróság a csalás büntette és más bűncselekmények miatt a **vádlott** ellen indult büntetőügyben a Baranya Megyei Bíróság 10.B.94/2011/10. számú ítéletét az alábbiak szerint változtatja meg:

- A **zrt1** magánfél részére fizetendő kártérítés összege helyesen 10.678.470 (tízmillió-hatszázhetvennyolcezer-négyszázhetven) forint, a le nem rótt illeték összege pedig helyesen 640.710 (hatszáznegyvenezer-hétszáztíz) forint.
- A **kft1.** részére megítélt polgári jogi igényvel kapcsolatos le nem rótt illeték összege helyesen 900.000 (kilencszázezer) forint.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja azzal, hogy a vádlott a Btk.318.§ (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés c) pontjára figyelemmel a (7) bekezdés b) pontja szerint minősülő folytatólagosan elkövetett csalás büntettét és a Btk.274.§ (1) bekezdés c) pontjában meghatározott közokirat-hamisítás büntettét a Btk.20.§ (2) bekezdése szerinti társtettesként követte el.

Az elsőfokú bíróságot összbüntetési eljárás lefolytatására hívja fel.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ügyész a vádlott javára, a tényállás II/5., 7., 9., 11. és 12. pontjaiban írt cselekmények egységként történő minősítése miatt, 5 rb. a Btk.318.§ (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés c) pontjára figyelemmel a (6) bekezdés b) pontja szerint minősülő csalás büntetteként történő minősítése érdekében jelentett be fellebbezést. A vádlott és védője elsődlegesen felmentés, másodsorban enyhítés végett élt jogorvoslati kérelemmel.

A Pécsi Fellebbviteli Főügyészség átiratában és a nyilvános ülésen jelen lévő képviselője útján az ügyészi fellebbezést fenntartotta. Hasonlóképpen változatlan tartalommal terjesztette elő a védő is jogorvoslati kérelmét.

A másodfokú bíróság a jogorvoslattal megtámadott határozatot a Be.348.§ (1) bekezdése értelmében a megelőző bírósági eljárással együtt bírálta felül.

Ennek során az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást az iratok tartalma alapján - figyelemmel a Be.352.§ (1) bekezdésének a) pontjára - az alábbiak szerint egészítette ki, illetve helyesbítette:

A Komlói Városi Bíróság 2.B.144/2000/152. számú ítélete *2004. június 2-án* emelkedett jogerőre (*vádlott erkölcsi bizonyítványa a másodfokú bírósági iratok 3. sorszáma alatt*).

A vádlottal szemben a Fővárosi Bíróság előtt 4.B.700/2007. szám alatt helyesen a Btk.318.§ szerinti csalás bűntette miatt folyik büntetőeljárás (*ítélet 4. oldal 6. bekezdés*).

A tényállás 14. pontjában írt cselekmény során a **kft2** a 2006. augusztus 3-án megkötött írásbeli szerződéssel nem 14,36 tonna, hanem helyesen 145,36 tonna gabonát értékesített a **kft3** részére (*ítélet 27. oldal 8. bekezdés*).

Az ekként kiegészített, illetve helyesbített tényállás most már mentes a Be.352.§ (2) bekezdésében felsorolt megalapozatlansági hibáktól és hiányosságoktól; az hiánytalan, teljes körűen felderített, iratellenes megállapítást vagy téves ténybeli következtetést nem tartalmaz.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a perrendi szabályok maradéktalan betartásával, a szükséges keretek között folytatta le. Ennek során feltárta és megvizsgálta azokat a bizonyítékokat, amelyek a tényállás megfelelő felderítéséhez szükségesek voltak. Ezeket a legteljesebb alapossággal, a logika szabályainak megfelelően értékelve adott számot ténymegállapításairól, köztük a vádlotti védekezés elvetésének okairól.

A másodfokú bíróság mindenben egyetértett a bizonyítékok részleteit is érintő, meggyőző és színvonalas mérlegeléssel, ezért határozatában mindössze az elsőfokú indokolás főbb érveinek összefoglalását, hangsúlyozását tartotta szükségesnek. Mindenekelőtt azokra a távolabbi összefüggésekre volt szükséges utalni, amelynek keretei között a vádlott védekezését és az azzal ellentétes tartalmú egyéb bizonyítékokat egybe kellett vetni.

A vádlottat 2003. és 2007. között különböző bíróságok különféle dolgok, áruk - többnyire mezőgazdasági termények - vonatkozásában elkövetett, csalárd elemeket

is tartalmazó bűncselekmények (lopás, sikkasztás, csalás) miatt 5 alkalommal ítélték el jogerősen. A Fővárosi Bíróság előtt jelenleg is ilyen bűncselekmény miatt folyik büntetőeljárás vele szemben.

Hasonlóképpen szemléletes a vád tárgyává tett cselekmények elkövetéséhez felhasznált gazdasági társaságok működésének áttekintése.

Ezek között meg kell említeni az ügyben szerepet játszó **kft4**t. 2002. év október hó 16. napjától az üzletrész tulajdonosai, **tanú1** és **tanú2** hajléktalan személyek lettek. 2006. október 6-ától a cégben **tanú2** mellé új tagként és ügyvezetőként **tanú3** került, aki a cég nevében gazdasági tevékenységet egyáltalán nem végzett. A vádlott részére kiállított, visszadátumozott felhatalmazás valótlan adatot tartalmazó okirat volt. A vádlott a cég nevében téves adatokat tartalmazó hamis bélyegzőt használt fel, **tanú3**-tól aláírt, de ki nem töltött számlákat vett át.

A **kft5** esetében a céget képviselő ügyvezető **tanú4** volt, aki a cég ügyeiről tudomással nem bírt, abban mindössze névleg szerepelt. **tanú4** a korábbi ügyvezetőtől nem kapta meg a cég iratait. A vádlott a gabonaértékesítésről szóló számlák kiállítására - jogosulatlanul - a cég másik tagjának, **tanú5**-nek adott utasításokat.

A német B.... K..... GmbH Magyarországon az adóhatóságnál nem regisztráltatta magát. 2007 tavaszától a cég a bejegyzett és a bélyegzőn is szereplő címen nem volt feltalálható, gazdasági tevékenységet nem végzett. **tanú6** érvényes bejelentett lakcímmel Németországban nem rendelkezett, a cég képviseletére jogosult **tanú7** ismeretlen helyen tartózkodott.

A **kft6**t a rendelkezésre álló adatok szerint 2006. december 6-án a vádlott közreműködésével fiktív módon értékesítették. Erre látszólagos taggyűlésen, hamis tartalmú jegyzőkönyv útján került sor. Az új tagok **tanú8** és **tanú9** a cég névleges átvétele fejében anyagi ellenszolgáltatásban részesültek. Emellett még 29 cégben vállaltak hasonló szerepet. Az új tulajdonosok a céget nem működtették, a társaság iratai nem kerültek hozzájuk. A vádlott a könyvelésben nem szerepeltette a cégátadással kapcsolatos adatokat, a bevételi, illetve a kiadási pénztárbizonylatokat, az okiratokat nem adta át a könyvelőnek, a könyvelés anyagát elrejtette.

A **kft3**-al összefüggésben az ügy szempontjából jelentős körülmények az alábbiak voltak:

Miután az adóhatóság végrehajtási eljárást indított a cég ellen, 2006. január 15-én a tagok helyébe **tanú10**, valamint **tanú11** s.....i lakosok léptek. A tulajdonosváltozást a vádlott szervezte, aki ezt követően a vele üzleti kapcsolatban álló személyek számára elérhetetlenné vált. A vádlott a kft. nevében készített hamis és valótlan adatokat tartalmazó bélyegzővel felhatalmazás nélkül kötött jogügyleteket. Ezen túlmenően ismeretlen módon szerezte meg a cég számlatömbjét is.

A teljesség igénye nélkül kiemelt fenti szabálytalanságok a vádlott jóhiszeműségre alapozott védekezését önmagukban is cáfolták. Ezek az adatok is arra utaltak, hogy a szerződéskötések során felhasznált gazdasági társaságok a legális üzleti tevékenység jogi kereteit semmibe véve, a szabályokat áthágva, gátlástalanul működtek, melynek háttérében egyértelműen a vádlott tevékenysége állt.

A tényállás I/1/a; 1/b; I/2. pontjai vonatkozásában hangsúlyozni szükséges, hogy a vádlott az abban írt bűncselekmények elkövetésében büntetőjogi felelősségét az eljárás egy későbbi szakaszában maga is elismerte. Ennek ellenére az elsőfokú bíróság az ítélet indokolásában e cselekmények vonatkozásában is részletes, cáfolhatatlan érveket sorakoztatott fel. Az említett pontokkal, de az egyéb cselekményekkel kapcsolatban is állítható, hogy a védő perbeszédében előadott ténybeli érveket az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában meggyőző módon cáfolta.

Az I. pontban szereplő cselekményekkel kapcsolatban a teljesség igénye nélkül azt szükséges kiemelni, hogy az Olaszországba szállítás szándékának hiányát megnyugtatóan bizonyította **tanú12** tanúvallomása. A vádlott a részére gabonát eladóknak a B.... GmbH nevében bocsátott ki valótlan tartalmú számlákat. Okirattal nem tudta igazolni az áru B..... GmbH-től **kft4**hez történő kerülését. Az ügyben rendelkezésre álló számlák alapján a **kft7** részére már az **kft8** nevében történt az értékesítés. Az utóbbi cég által adott megbízási szerződés az áru eladására nem vonatkozott, azt a vádlott jogosulatlanul végezte. A vádlott a külföldre történő eladás tényét valótlan tartalmú CMR okiratokkal próbálta az eladók felé igazolni. Valójában az árut ugyanazon a napon, ugyanazzal a szállítóeszközzel, ugyanaz a fuvarozást végző gépkocsivezető szállította tovább az eredeti eladótól a végső vevőhöz anélkül, hogy külföldre szállították volna.

A gabona fertőzöttségére irányuló vádlotti védekezést vallomásán kívül egyéb adat nem támasztotta alá. Erre irányuló előadása egyébiránt logikailag sem hozható összefüggésbe a gabona későbbi értékesítésével.

Hasonlóképpen minden reális alapot nélkülözött az I/2. pontban írt cselekmény vonatkozásában a vádlottnak az a védekezése, hogy ő mindössze a faktorügylet részletszabályait kívánta megismerni. Ezt - amint arra az elsőfokú bíróság helytállóan utalt - cáfolta, hogy a vádlott korábban, 2005. december 21-én már faktorálási keretszerződést kötött, melynek során megfelelő ismereteket szerezhetett az ilyen pénzügyi műveletről. Az elemi életszerűség követelményeinek sem felelt meg az a védekezés, hogy valaki valótlan tartalmú okiratok benyújtásával, valótlan követelés állításával, színlelt telefonbeszélgetés megszervezésével kívánjon ilyen ismeretekre szert tenni. A vádlott - aki sem a B..... GmbH-nak, sem az **kft4**nek nem volt képviselőre jogosult alkalmazottja - a Németország területén székhellyel nem rendelkező, tehát nem létező céggel szemben valójában fenn nem álló tartozásra kívánt faktorálási szerződést kötni.

Hangsúlyozni szükséges, hogy a védőnek a cselekmény kísérleti szakban maradására utaló érvelése nem a tényállás vonatkozásában, hanem a cselekmény jogi értékelése, illetve a büntetés kiszabása körében bírhatott mindössze jelentőséggel.

Az elsőfokú bíróság hasonlóképpen meggyőző érveléssel támasztotta alá a tényállás II. pontjában írt cselekménnyel kapcsolatos ténymegállapításait. Meggyőző indokokkal cáfolta a védő perbeszédében hivatkozott érveket, köztük a vádlotti védekezést.

A másodfokú bíróság mindössze arra kíván utalni, hogy a vádlott által elmondottakat komolyan értékelhető, ellenőrizhető bizonyíték nem támasztotta alá. Helyesen utalt az elsőfokú bíróság arra, hogy - az egyébként nem bizonyított, sőt cáfolt - „német kapcsolat” valós létének elfogadása esetén is nyilvánvaló volna, hogy a vádlott a szerződésben rögzített kötelezettségének, a gabona vételár kifizetésének nem tudott volna eleget tenni. Ezzel a vádlott már a szerződés megkötésekor is tisztában kellett hogy legyen. A gabona sorsa a rendelkezésre álló számlák alapján jól nyomon követhető volt. A vádlott a **kft3** nevében minden valós felhatalmazás nélkül kötött jogügyleteket, ezért vált szükségessé a **kft9** nevére a dokumentumok, adásvételi szerződések, számlák átírása. Bizonyosan állítható, hogy az áru nem került a **tanú13** által képviselt gazdasági társasághoz, miután azt a vádlott Magyarországon értékesítette.

Az elsőfokú bíróság megalapozottan vetette el a vádlottnak a **kft2** követelésének kielégítését állító védekezését is. Hangsúlyozni szükséges, hogy szerződéses kapcsolatban álló gazdasági társaságok között folyó legális üzleti életben az 50 millió forintot meghaladó követelés kiegyenlítésének igazolására kizárólag szabályszerűen kiállított okirat alkalmas, amellyel a vádlott nem rendelkezett. Ilyen összegű pénzátadás nem igazolható tanúvallomással, illetve a vádlott által állított egyéb módon. A kifizetés elmaradását támasztotta alá az a körülmény is, hogy a vádlott az általa vett gabona ellenértékét tőle követelőknek sem hivatkozott erre. A vádlott csalárd szándékára utalt a vásárlási ár alatti továbbértékesítés. Erre, de az összes többi cselekményre jellemző volt a sértettek, károsultak legkülönbözőbb kifogásokkal való hitegetése a tartozás kifizetésével. Ezzel a vádlott azt a látszatot igyekezett kelteni, hogy a valós teljesítésre kész, ami a közeljövőben be fog következni. Ígéretéseinek azonban nem tett eleget.

Ezek a nyomatékos bizonyítékok külön-külön, de különösen összességükben - a védő ezzel ellentétes érvelésével szemben - megnyugtatóan támasztották alá az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást.

A főként elírás folytán helyesbített, illetve kiegészített tényállás a Be.352.§ (2) bekezdése értelmében irányadó volt a fellebbezési eljárásban is.

E tényállásból az elsőfokú bíróság helyesen következtetett a vádlott büntetőjogi felelősségére, és cselekményeinek minősítése is megfelel az anyagi büntető jogszabályoknak.

Nem értett egyet ugyanakkor a másodfokú bíróság a tényállás II. pontjában írt öt cselekmény halmazati minősítését érintő ügyészi, fellebbviteli főügyészségi fellebbezéssel, a védő által is megalapozottnak tartott érveléssel.

Az elsőfokú bíróság ítéletében részletes - mind magánjogi, mind büntető anyagi jogi szempontból - helyes indokát adta a cselekmények 1 rb. - részben természetes, részben folytatólagos - egységként való minősítésének.

A **kft2** a vele üzleti kapcsolatba került gazdasági társaságoktól a kérdéses gabonamennyiség tulajdonjogát megszerezte, a vétel folytán az eladókkal szemben fizetési kötelezettsége keletkezett. A gazdasági társaságot tehát kár érte, mivel az általa megvásárolt gabonamennyiséget a vádlott olyan módon szállította el, hogy az áru vételárának kiegyenlítésére fizetési szándéka, de képessége sem állt fenn. A vádlott magatartása következtében a **kft2** sem tudott eleget tenni a vele szemben fennálló követeléseknek. Kétségtelen tény, hogy áttételesen a bűncselekmény sértettjei voltak azok a gazdasági társaságok is, akik a **kft2**-nek végezték a gabona-értékesítést. Ez azonban nem változtatott azon a tényen, hogy büntetőjogi szempontból a bűncselekmény sértettje a **kft2** volt.

A kifejtettekre figyelemmel a fenti cselekményt az elsőfokú bíróság mindenben a Btk. rendelkezéseinek megfelelően minősítette.

Nem értett egyet a másodfokú bíróság azzal a védői érveléssel sem, hogy a tényállás I/2. pontjában írt cselekmény (faktorálás) vonatkozásában a vádlott magatartása mindössze előkészületeként értékelhető, ekként nem minősül bűncselekménynek. Azt az álláspontot sem lehetett elfogadni, hogy a kísérlet felróhatósága esetén a Btk.17.§ (3) bekezdése szerinti önkéntes elállás lenne megállapítható.

Az állandóan követett bírói gyakorlat szerint az előkészület és a kísérlet két aspektusból határozható el egymástól; egyrészt abból a szempontból, hogy az előkészületi cselekmény a védett jogtárgyat távolabbról veszélyezteti, mint a kísérleti szakba lépett magatartás. Ez a kevésbé használatos differenciálás. Az általános és a gyakorlatban is elfogadott megkülönböztetés a tényállási elem megvalósítása alapján történik. Amennyiben valamilyen tényállási elem megvalósítása megtörtént, de legalább megkezdődött, akkor a magatartás már az adott törvényi tényállás keretei közé lépett, előkészületről nem lehet beszélni.

A csalás bűncselekményének elkövetési magatartása a tévedésbe ejtés vagy tévedésben tartás. A jelenleg vizsgált ügyben a tévedésbe ejtés valótlán tényközléssel, illetve valótlán okiratok átadásával valósult volna meg. Ezek időben is elkülönülő, viszonylag hosszabb időszakot felölelő, ismétlődő

részcselekményeket jelentettek, melyek már nem előkészületként, hanem a tévedésbe ejtés megkezdéseként, ekként a csalás tényállási elemeiként értékelhetők.

Annyiban indokolt mindössze az elsőfokú bíróság ezzel kapcsolatos jogi indokolásának helyesbítése, hogy a tévedésbe ejtés még nem fejeződött be, a sértett megtévesztéséhez még további félrevezető részcselekmények tanúsítására lett volna szükség, amelyre azonban már nem került sor. A vádlott a sértett által igényelt további iratok csatolásának teljesítésére már nem volt képes. A kísérlet tehát távolabbi és befejezetlen volt, ami azonban mindössze a büntetés kiszabásánál figyelembe vehető tényező.

Ugyancsak egyetértett a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság önkéntes elállást elvető indokolásával. A cselekmény befejezése ugyanis nem a vádlott saját elhatározásból származó, megváltozott szándéka miatt maradt el, hanem a faktorálási szerződés megkötése érdekében támasztott további követelmények teljesítésére való képtelenségére volt visszavezethető.

Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabásánál irányadó körülményeket nagyobb részt helyesen tárta fel, a másodfokú bíróság ezeknek mindössze részbeni helyesbítését és ismételt áttekintését tartotta szükségesnek.

A vádlott terhére súlyosító körülményként kellett értékelni, hogy visszaesőnek nem minősülő, különös bűnismétlő, aki felfüggesztett szabadságvesztés, illetőleg büntetőeljárás hatálya alatt valósította meg cselekményeit. Nyomatékos súlyosító körülmény volt a kettőt meghaladó halmazat, a folytatólagos és társas elkövetés. Mellőzte ugyanakkor a másodfokú bíróság a bűnöző életvitel súlyosító körülményként való értékelését, mivel annak ténybeli alapja már elbírálást nyert az üzletszerű minősítésben.

A vádlott javára szolgáló enyhítő körülmény volt az egyik bűncselekmény kísérleti szakban maradása, amelynek nyomatékát fokozta, hogy befejezetlen és távoli volt. Kisebb súllyal értékelendő a kár megtérülése, illetve részbeni megtérítése. Nyomatékos enyhítő körülmény volt az időmúlás ténye, amelynek súlyát emelte az a körülmény, hogy a vádlott hosszabb időn, több mint két esztendőn keresztül állt a legsúlyosabb kényszerintézkedés hatálya alatt. Kisebb nyomatékkal kellett enyhítő körülményként értékelni az I. pontban szereplő cselekmények elkövetését beismerő vallomást. Végül további enyhítő körülmény volt a kiskorú gyermek eltartásáról való gondoskodás.

Ezeket a körülményeket értékelve az öt évtől tizenöt évig terjedő tételkeretre figyelemmel a kiszabott szabadságvesztés mind speciál-, mind generál preventív szempontból szükséges a Btk.37.§-ában írt büntetési célok elérésére. Az inkább alsó határhoz közel eső börtönbüntetés lényeges enyhítésére törvényes lehetőség

nincs, súlyosítására pedig szükség, de ügyészi fellebbezés hiányában lehetőség sem volt.

A polgári jogi igény vonatkozásában az elsőfokú bíróság tévesen rendelkezett a **zrt1** magánfél sértettet ért kár összege vonatkozásában; a kártérítés téves összegét ezért 10.678.470 forintra kellett helyesbíteni.

Tévedett az elsőfokú bíróság a **kft1.** részére megítélt polgári jogi igénnyel kapcsolatos illeték összegének meghatározásakor, amikor azt az illetékekről szóló 1990. évi CXIII. törvény 42.§ (1) bekezdésének a) pontjában szereplő maximális összeget meghaladó mértékben állapította meg. Ennek megfelelően az illetéket a törvény szerinti 900.000 forintra kellett csökkenteni.

A kifejtettekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét az említett kártérítést, valamint illetéket érintő részében a Be.372.§ (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg egyéb törvényes rendelkezéseit a Be.371.§ (1) bekezdése alapján helybenhagyta. A csalás és a közokirat-hamisítás vonatkozásában megállapította az elsőfokú ítélet jogi indokolásában helyesen szereplő társtettesi elkövetést, amelynek feltüntetése az ítélet rendelkező részében feltehetőleg elírás folytán maradt el.

Tekintettel arra, hogy a vádlott a jelenleg elbírált valamennyi cselekményét a még végre nem hajtott elítélései jogerőre emelkedése előtt követte el, összbüntetési eljárás lefolytatásának van helye. Annak lefolytatására ezért a másodfokú bíróság a Btk.92.§ (1)-(2) bekezdésére, valamint a Be.574.§ (1) bekezdésére figyelemmel felhívta az elsőfokú bíróságot.

P é c s, 2012. január 6.

Dr.Krémer László s.k. a tanács elnöke, Dr.Halász Etelka s.k. előadó bíró, Dr.Túri Tamás s.k. bíró

A Baranya Megyei Bíróság 10.B.94/2011/10. számú ítélete a Pécsi Ítéltábla Bf.II.327/2011/4. számú ítélete folytán - az abban írt változtatásokkal - a 2012. évi január hó 6. napján jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

.Krémer László s.k.
a tanács elnöke